

ACCOUNTING ASPECTS IN THE CONTEXT OF THE PANDEMIC

ASPECTE CONTABILE ÎN CONTEXTUL PANDEMIEI

BORDEA Olga, studentă, Specialitatea: CON

Academia de Studii Economice din Moldova

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: bordeaolga01@gmail.com

***Abstract:** The pandemic came with many changes and challenges for all employees, especially for those that work in the financial-accounting field. To cope with the problems caused by the virus, they had to adapt to the new changes promptly, showing their professionalism through critical thinking, rapid adaptation to new conditions, such as the transition to online working, development of new ideas and visions on the future, taking into account the effects of the pandemic. That was a long and hard road, but the accountants did not give up, continuing to be involved in keeping the accounting records of the entities to ensure their continuous development, stability and evolution.*

***Key words:** Accounting, adaptability, analysis, digitalisation, online working, professionalism, skills.*

JEL CLASSIFICATION: M41, M49

INTRODUCERE

Pandemia COVID-19 a afectat un număr imens de domenii, precum: turismul, transporturile, domeniul HORECA, care sunt doar printre primele sectoare lovite dur de criza provocată de noul coronavirus, drept urmare economia a avut de suferit un șir enorm de schimbări, din păcate de ordin negativ.

Unda de șoc nu a trecut nici pe lângă angajați. Aceștia au trebuit să se adapteze rapid la noile schimbări, implementând atât măsuri tradiționale, cât și aplicarea de tehnici inovate, spre exemplu trecerea totală sau parțială a lucrului în mediul online, pentru asigurarea unei dezvoltări continue și durabile. Un caz concret în acest sens ar putea servi unul dintre sondajele realizate în 7 state europene, în urma cărora s-a constatat că 100 de milioane de persoane au trecut la regim de lucru la distanță, 45 de milioane dintre acestea având pentru prima dată o asemenea experiență.

În Republica Moldova situația este asemănătoare, prin trecerea la lucrul online se propune adaptarea la noile provocări, dar înregistrându-se anumite dificultăți, cum ar fi oboseala provocată de noul regim de lucru, obstacolele în comunicarea cu echipa, distribuirea neechitabilă a sarcinilor de muncă.

Totuși, chiar dacă la început situația era bulversată, angajatorii au căutat prin diverse metode de instruire gratuită a angajaților prin organizarea diferitor training-uri, masterclass-uri, ajutorul și suportul oferit acestora.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Cu probleme generate de pandemie s-au confruntat și departamentul financiar-contabil. În plus, pe lângă crizele de personal, lipsa clienților, veniturile mici, societățile au înregistrat pierderi și mai mari, cauzate de lipsa experților în acest departament, care ar trebui să asigure:

1. managerii cu informațiile necesare luării unor decizii rapide, precum cele care vizează analiza impactului COVID-19 asupra societății;
2. realizarea rapoartelor operaționale detaliate cu analize pe liniile de produse sau servicii;
3. monitorizarea adecvată a capitalului de lucru și a fluxurilor de numerar;
4. pregătirea de scenarii pentru a face față crizei pandemice;
5. elaborarea și prezentarea la termen a raportării/dărilor de seamă lunare către autoritățile statului.

În consecință, pe timpul crizei pandemice, scopul contabililor trebuie să aibă drept repere punctele enumerate mai sus, în vederea unei bune gestionări a situației financiare a entității.

Atât în situațiile obișnuite, cât și odată cu venirea valului COVID, contabilii s-au aflat într-o continuă mișcare, caracterizată prin dobândirea de noi cunoștințe și adaptarea la modificări inevitabile. Ca

urmărire, în lupta constantă pentru adaptare, contabilii trebuie să găsească soluții eficiente pentru a realiza cele mai bune condiții care să permită luarea celor mai eficiente decizii pentru activitatea entității. La realizarea acestor obiective se optează pentru o viziune pe termen lung care să se concentreze pe educația contabilă, prin dezvoltarea de noi abilități contabile care să depășească cele tradiționale și bazate pe tranziția de la privirea retrospectivă spre prognoză, prin renunțarea de la viziunile trecute în scopul stabilirii de idei noi și soluții de viitor, sau ajustarea acestora ținându-se cont de evenimentele care vor urma.

Abilitățile necesare pe care contabilii au trebuit să le dezvolte, în special, în perioada pandemică sunt:

- măsurarea valorii dincolo de situațiile financiare pentru a identifica așteptările entității;
- valorificarea puterii unor cantități mari de date pentru a lua decizii eficiente și stabilirea de noi modele de guvernare și adoptare a rezoluțiilor;
- dezvoltarea de noi abilități și competențe profesionale;
- protejarea integrității, încrederii și eticii.

Chiar dacă pandemia a luat prin surprindere atât pe angajatorii, cât și angajații, conform art.18 din Legea contabilității și raportării financiare, indiferent de motivele care stau la bază, entitatea este obligată, să mențină înregistrările contabile și să asigure un control intern care să-i permită colectarea de informații corecte, exhaustive și la timp. Astfel pe timp de pandemie, ei au în continuare au dus contabilitatea entității, adaptându-se la noile cerințe create de această criză. Pe lângă faptul că au trebuit să asigure continuitatea prin colectarea și procesarea datelor, o presiune suplimentară a venit și din contextul de criză, fiind necesară întocmirea de rapoarte suplimentare în vederea luării de deciziilor de dezvoltare „forțată” a entității.

Criza COVID-19, venind cu noi provocări legate de cercetare continuă a schimbărilor și adaptare la condițiile create, le-a adus contabililor și unele probleme-dezbateri care au fost pe larg analizate în vederea luării de decizii eficiente. La numeroase entități în contabilitatea au fost analizate cel puțin două aspecte de supraviețuire în contextul crizei, și anume: activele trecute în conservare și provizioanele pentru clienți incerti.

1. activele trecute-n conservare. În situația de criză numeroase entități și-au întrerupt sau și-au redus activitatea, lăsând activele neutilizate. Din punct de vedere al reglementărilor contabile și fiscale, entitățile pot decide să treacă în conservare activele, caz în care, pot înregistra în contabilitate două situații – fie o cheltuieți legate de amortizare, fie o cheltuieți corespunzătoare ajustării pentru deprecierea constatată. În cazul în care mijloacele fixe amortizabile sunt trecute în regim de conservare, în funcție de politicile contabile adoptate în cadrul entității, valoarea fiscală rămasă neamortizată la momentul trecerii în conservare se recuperează pe durata normală de utilizare rămasă, începând cu luna următoare ieșirii din conservare a acestora, metoda fiind – recalcularea cotei de amortizare fiscală. Rezumând cele expuse, se lasă practic posibilitatea opririi amortizării fiscale. Acest fapt prezintă și efecte pozitive, prin reducerea riscului ca amortizarea să fie considerată cheltuieli nedeductibile la un eventual control, pe perioada în care nu sunt utilizate.

2. provizioanele pentru clienții incerti. În contabilitate, provizioanele au rolul de a acoperi datoriile a căror natură este clar definită și care la data întocmirii bilanțului este probabil să existe sau este cert că vor exista provizioane, dar care sunt incerte din punct de vedere al valorii sau datei la care vor apărea. În momentul de criză, entitățile s-au pomenit în situația de a acorda o importanță deosebită pentru provizioanele clienților incerti, care se vor materializa în pierderi certe în anumite situații, acest lucru fiind cauzat de realitatea instabilă sub aspect economic, social etc.

Pe lângă problemele apărute la care contabilii au încercat singuri să le găsească soluții au apărut și unele probleme care necesită o atenție mai detaliată. Astfel, careva aspecte din domeniul contabil au fost pe larg analizate și la nivel de instituții cu funcții decizionale. Un exemplu în acest sens o constituie ședința din 08.09.2020, atunci când Prim-ministrul RM s-a întâlnit în regim online pentru a discuta cu reprezentanții Asociația Contabililor Profesioniști din Republica Moldova. În cadrul ședinței au fost abordate și dezvăluite impedimentele esențiale confruntate de contabilii în perioada pandemiei legate de:

- problema controalelor fiscale la entități;

- carențele în serviciile electronice, precum și necesitatea eficientizării și transparentizării acestora;
- sugestii de măsuri bugetar-fiscale care urmează a fi examinate pentru a fi incluse în planificarea anului viitor;
- propuneri la modificarea Codului Muncii și aplicarea unor prevederi specifice pentru diferite categorii de angajați în condiții de criză.

Prim-ministrul a salutat cooperarea și propunerile constructive aduse de contabili și a sugerat menținerea în continuare a dialogului dintre autorități și reprezentanții acestui mediu.

Vorbind despre aspectul practic al profesiei contabile pe timpul pandemiei, acesta a fost un moment oportun pentru lucrătorii din acest domeniu, care au încercat să demonstreze că lucrul la distanță, este o soluție bună. De exemplu, în Rusia, acest fenomen fiind numit „домашняя бухгалтерия” și văzut ca o optimizare de succes.

La început s-a recurs la regimul de testare, pentru a înțelege cum se va reflecta acest lucru asupra raportărilor financiare. Atât în Republica Moldova, cât și în alte țări, procesul a decurs cu succes, la entitățile în care contabilii au dat dovadă de profesionalism prin: o nouă viziune asupra riscurilor, căutarea de noi oportunități, redirecționarea fluxurilor de numerar, o prognozare exactă, revizuirea structurii cheltuielilor, flexibilitatea la noi schimbări, utilizarea la maxim a tehnologiilor informaționale.

Unul dintre aspectele contabile care a trecut printr-o consolidare masivă mai ales odată cu începerea perioadei de carantină și a lucrului la distanță îl reprezintă procesul de digitalizare. Astfel, printre programele care i-au ajutat pe contabilii din RM să se descurce în pandemie se enumeră: Programa 1C, Elemento, WizCount, Universal Accounting, care au reprezentat un bun suport pentru contabili, datorită cărora și-au putut continua activitatea cu ușurință, demonstrând ca este posibil și lucrul de la distanță. În plus, pentru externalizarea raportării operaționale, contabilii au recurs la instrumente de business intelligence, prin utilizarea: Power BI, Tableau, QlickSense, care reprezintă niște servicii de analiză a afacerilor, de vizualizare a datelor interactive. Toate cele menționate fiind drept programe de evidență contabilă, nu cuprind toate instrumentele necesare de raportare a datelor contabile, de aceea contabilii au apelat și la alte instrumente utile precum:

1. modulul *Contul unic*, lansat de Serviciul Fiscal de Stat la 15.01.2020, care reprezintă o soluție de achitare a tuturor obligațiilor fiscale printr-o singură plată;
2. sistemul informațional *e-Factura*, care este unul dintre serviciile electronice ale Serviciului Fiscal de Stat care are drept obiectiv primordial informatizarea procesului de circulație a documentelor între furnizorii și beneficiarii facturilor fiscale;
3. Serviciul Guvernamental de Plăți Electronice – *Мpay*, în calitate de mecanism unic de achitare a serviciilor publice, colectare a impozitelor, taxelor, amenzilor, majorărilor de întârziere (penalităților) și altor plăți la bugetul public național cu ajutorul instrumentelor de plată disponibile conform legislației.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

După cum s-a putut observa, în perioada de pandemie profesioniștilor contabili nu le-a fost ușor, fiind deseori puși la încercare de situații neprevăzute, care necesitau implicarea și dedicarea totală a acestora.

În plus, au trebuit să studieze noi cazuri, să analizeze noi aspecte, să facă previziuni pentru menținerea unei bune activități a entităților sau chiar pentru supraviețuirea acestora. Acest lucru poate fi realizat datorită abilităților, competențelor și profesionalismului de care dispun contabilii, dar totodată și prin ajutorul extern adus de autorități prin diverse instituții responsabile de domeniul financiar-contabil, sau datorită programelor electronice, instrumentelor de control a situațiilor în regim online.

Această criză ne-a făcut să privim provocările momentului în care ne aflăm și prin efecte pozitive ce țin de: a ne descoperi, de a ne re poziționa și, de ce nu, de a ne reinventa ca profesioniști contabili, nu doar pentru moment, ci mai ales pentru viitor.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Prim-ministrul a avut o ședință cu reprezentanții Grupului Contabililor. S-a abordat problema controalelor fiscale și a curenților în serviciile electronice. Disponibil: https://www.contabilsef.md/prim-ministrul-a-avut-o-sedinta-cu-reprezentantii-grupului-contabililor-s-a-abordat-problema-contrualelor-fiscale-si-a-curenților-in-serviciile-electronice/?fbclid=IwAR3gZhhd5A0RhNfbNIpg7jDjAjqu88bO9A1_oTBvYhANhUwWGgEx-IDk1Io
2. Potențialele provocări din cadrul departamentelor financiar-contabile în contextul COVID-19. Disponibil: <https://www2.deloitte.com/ro/en/pages/business-continuity/articles/potențialele-provocari-din-cadrul-departamentelor-financiar-contabile-in-contextul-COVID-19.html>
3. Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110399&lang=ro
4. Trei aspecte contabile în contextul crizei COVID-19 - ajustarea situațiilor financiare la 2019, active trecute în conservare și provizioane pentru clienți incerti. Disponibil: <https://www.orange.ro/info/news/zf/article/515104>
5. Impactul socio-economic al pandemiei de COVID-19 asupra IMM-urilor și măsurile de suport pentru acest sector au fost abordate într-un eveniment de dialog public. Disponibil: <https://www.contabilsef.md/impactul-socio-economic-al-pandemiei-de-covid-19-asupra-imm-urilor-si-masurile-de-suport-pentru-acest-sector-au-fost-abordate-intr-un-eveniment-de-dialog-public/>

Coordonator științific: BAJAN Maia, dr., conf.univ.

Academia de Studii Economice din Moldova

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail: bajan.maia@ase.md